

Krajský úřad Středočeského kraje

ODBOR ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ A ZEMĚDĚLSTVÍ

Praha: 19. 11. 2021
Číslo jednací: 111286/2021/KUSK
Spisová značka: SZ_111286/2021/KUSK/3
Vyřizuje: Mgr. Pavel Sýkora I. 932
Značka: OŽP/Sy

OBE CNÍ ÚRA D ZALEŠANY		Číslo dopor.:
Došlo: 25. 11. 2021 JS	Zpracoval: JS	
Č.j.: 244	Příloh:	Úl. znak: 296 v/5

Věc: Výjimka z ochranných podmínek zvláště chráněných živočichů druhu čmelák zemní (*Bombus terrestris*) - přemísťování jejich vývojových stádií nebo jimi užívaných sídel a rozhodnutí o souhlasu s vypouštěním zvláště chráněných živočichů druhu čmelák zemní (*Bombus terrestris*) do volné přírody – rozhodnutí

Rozhodnutí

Krajský úřad Středočeského kraje, Odbor životního prostředí a zemědělství (dále jen „krajský úřad“) jako příslušný orgán ochrany přírody podle ust. § 77a odst. 5, písm. f) a h) zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon č. 114/1992 Sb.“) v souladu s ust. § 29 zákona č. 129/2000 Sb., o krajích, ve znění pozdějších předpisů, na základě správního řízení vedeného podle zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správního řádu“)

I. nepovoluje výjimku

podle ust. § 56 odst. 1 zákona č. 114/1992 Sb., ze zákazů uvedených v ust. § 50 odst. 2 zákona č. 114/1992 Sb., škodlivě zasahovat do přirozeného vývoje zvláště chráněných živočichů druhu čmelák zemní (*Bombus terrestris*), konkrétně přemísťovat jejich vývojová stádia a jimi užívaná sídla a

II. neuděluje souhlas

podle ust. § 54 odst. 3 zákona č. 114/1992 Sb., vypouštět zvláště chráněné živočichy druhu čmelák zemní (*Bombus terrestris*) do volné přírody v obvodu územní působnosti krajského úřadu dle ust. § 77a odst. 4 zákona č. 114/1992 Sb.

Výjimka dle výroku číslo I. rozhodnutí a souhlas dle výroku číslo II. rozhodnutí nejsou povoleny panu Janu Šefferovi, datum narození: 30. 7. 1963, Dobelice 87, 672 01 Dobelice (IČO: 49442902).

Dle ust. § 27 odst. 1 správního řádu je účastníkem tohoto řízení pan Jan Šeffera, datum narození: 30. 7. 1963, Dobelice 87, 672 01 Dobelice (IČO: 49442902).

Odůvodnění

Krajskému úřadu byla dne 7. 9. 2021 doručena žádost pana Jana Šeffera, datum narození: 30. 7. 1963, Dobelice 87, 672 01 Dobelice (IČO: 49442902) ve věci povolení výjimky podle ust. § 56 odst. 1 zákona č. 114/1992 Sb., ze zákazů uvedených v ust. § 50 odst. 2 zákona č. 114/1992 Sb., škodlivě zasahovat do přirozeného vývoje zvláště chráněných živočichů druhu čmelák zemní (*Bombus terrestris*), konkrétně přemísťovat jejich vývojová stádia a jimi užívaná sídla a o udělení souhlasu podle ust. § 54 odst. 3 zákona č. 114/1992 Sb., vypouštět zvláště chráněné živočichy druhu čmelák zemní (*Bombus terrestris*) do volné přírody v obvodu územní působnosti krajského úřadu dle ust. § 77a odst. 4 zákona č. 114/1992 Sb. Dopisem ze dne 24. 9. 2021 krajský úřad oznámil všem známým účastníkům řízení a zapsaným spolkům „02/18 ZO ČSOP Nové Městečko“, „Okresní sdružení ČSOP Benešov“, „ZO ČSOP Dolní Roblín“, „Základní organizace Českého svazu ochránců přírody 06/05 Sázava“, „Český svaz ochránců přírody Svojetice“, „ANGREŠT, z. s.“, „Beroun srdcem z. s.“, „Česká 458 z. s.“, „Hradištko, z. s.“, „Kamýcké sdružení pro klidné bydlení“, „Krajina pro život, spolek“, „Praha - lidé, stromy, domy - město, spolek“, „Přírodovědný spolek Dobříš“, „Salvia - ekologický institut, z. s.“, „Sdružení Miláčov“, „Spolek pro ochranu přírody a krajiny obce Husinec“, „Spolek pro ochranu přírody, krajiny a trvale udržitelného rozvoje Kamenice - Štířín, z. s.“, „Zdravé Podřipsko, z. s.“ zahájení správního řízení a v souladu s ust. § 36 odst. 3 správního řádu dal účastníkům řízení možnost vyjádřit se před vydáním rozhodnutí k podkladům rozhodnutí a zároveň účastníkům řízení sdělil, že dle ust. § 36 odst. 1 a 2 správního řádu jsou oprávněni navrhopvat důkazy a činit jiné návrhy a stanoviska po celou dobu řízení až do vydání rozhodnutí. Do dne vydání tohoto rozhodnutí se žádný z účastníků řízení nevyjádřil a také žádný z obeslaných zapsaných spolků se do řízení nepřihlásil. Účastníkem řízení dle ust. § 27 odst. 3 správního řádu (příslušný územně samosprávný celek) jsou územně samosprávné celky v obvodu územní působnosti krajského úřadu dle ust. § 77a odst. 4 zákona 114/1992 Sb.

Čmeláci rodu *Bombus* spp. patří dle vyhlášky č. 395/1992 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 114/1992 Sb. mezi zvláště chráněné živočichy, kteří jsou zařazeni do kategorie „ohrožení“ živočichové. Požadovanou výjimku je možno povolit pouze v případě, kdy jiný veřejný zájem převažuje nad zájmy ochrany přírody nebo je v zájmu ochrany přírody. Veřejný zájem je pojem, který není právním řádem výslovně obsahově vymezen. Jde o právní pojem neurčitý, který zahrnuje jevy nebo skutečnosti, které nelze v obecné rovině úspěšně definovat. Uzané nebo identifikované veřejné zájmy nemají univerzální platnost, a co je v jednom časovém období považováno za veřejný zájem, v jiném časovém období být už veřejným zájmem nemusí. Z toho vyplývá možnost širokého chápání pojmu veřejného zájmu a také možnost jeho širokého výkladu. Obsah tohoto pojmu musí případ od případu posuzovat sám orgán ochrany přírody. Veřejný zájem se chápe jako protiklad zájmů soukromých, od nichž se liší tím, že okruh osob, jimž tento zájem svědčí, je vždy neurčitý. Z výše uvedeného vyplývá, že pojem veřejný zájem je vykládán různě, a navíc je v čase proměnlivý. **Obecně se dá vyvodit, že zájem je zájmem veřejným, jestliže je zájmem celé nebo podstatné části veřejnosti a směřuje k všeobecnému blahu a dobru.** Cílem předmětného záměru je nabízení odchovaných kolonií čmeláků k zápůjčce za účelem opylování rostlin na území kraje. Cílovou skupinou zájemců by měli být hlavně zahrádkáři a chataři. Tímto bude podporována populace čmeláků a opylování rostlin na území Středočeského kraje. Dle názoru krajského úřadu nelze tento záměr považovat za zájem veřejný, který by navíc převažoval nad zájmem ochrany přírody. Tímto však krajský úřad nechce zpochybňovat nesmírně významnou roli opylovačů v přírodě, a pokud by mělo docházet k realizaci opylovací služby prostřednictvím čmeláků je nutno takovouto službu realizovat pouze prostřednictvím čmeláků, kteří pocházejí z území České republiky. Nicméně opylování rostlin na zahrádkách by mělo probíhat přirozeným způsobem, a ne prostřednictvím uměle vychovaných čmeláků a za tím účelem do krajiny umístěných čmelinů. Za normálních okolností je v přírodě dostatek přirozených opylovačů. Absence, či klesající počet, vhodných opylovačů v krajině (včetně čmeláků), je důsledkem dlouhodobě špatného hospodaření v krajině. Z hlediska opylování rostlin na zahrádkách a v okolí chat je nejdůležitější obecná podpora výskytu velkého množství hmyzu. Jako opylovači jsou velmi efektivní rovněž samotářské včely, ale také mouchy, motýli, brouci apod. Z hlediska ochrany přírody a zájmů chatařů či zahrádkářů by podpora samotářských včel a dalšího druhu hmyzu (včetně čmeláků) měla být tou správnou cestou. Podle publikovaných studií je pro kvalitní opylení vhodné pestré druhové složení (přirozeně se vyskytujících) druhů hmyzu. Za zmínku stojí také skutečnost, že pokud do prostředí, které obývá určité spektrum opylovačů, budou uměle vysazováni další opylovači, ať už se jedná o čmeláky nebo včely medonosné, vznikne pro volně žijící opylovače konkurence, která v konečném důsledku sníží stavy původních volně žijících druhů opylovačů. Vzhledem k výše uvedenému je tedy vhodnější cestou

k zajištění kvalitního opylení rostlin a pro podporu různých druhů opylovačů vytváření vhodnějšího prostředí pro opylovače, a nikoliv vysazování dalších opylovačů do krajiny, kteří představují pro volně žijící druhy konkurenci. V každém prostředí se může vyskytovat pouze určité množství organismů jednotlivých druhů (nosná kapacita prostředí), tato skutečnost se umělým vypouštěním živočichů nezmění a jen představuje hrozbu pro volně žijící živočichy. Tento názor krajského úřadu je podpořen Sdělením sekce ochrany přírody a krajiny MŽP a sekce zemědělství a potravinářství MZe k využívání čmeláků zejména jako opylovačů v rámci zemědělské produkce a k postupu při vydávání povolení výjimky k jejich využití podle § 56 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, které je uvedeno ve Věstníku Ministerstva životního prostředí, ročník XXXI - březen 2021 - částka 3, ve kterém je uvedeno, že: „I v případě využití v ČR původních (pod)druhů, jako je nejběžnější čmelák zemní (*Bombus terrestris terrestris*), však představuje riziko pro volně žijící populace především případný únik jedinců s vlastnostmi pozměněnými vlivem umělého chovu a šlechtění (např. se zvýšenou produkcí dělnic, s ovlivněním životního cyklu s ohledem na celoroční využití čmeláků při opylování ve sklenících, případně s rizikem přítomnosti hybridních jedinců atp.) nebo vnos jedinců pocházejících z geograficky vzdálených oblastí. Zapojení takových jedinců do volně žijících populací s sebou nese riziko zvýšení vnitrodruhové i mezidruhové kompetice (o místa k hnízdění, potravní zdroje) a především riziko nepříznivého ovlivnění vnitřní variability druhu a narušení lokálních adaptací (ať již potravních nebo fenologických, jako je délka trvání zimní hibernace atp.), což by mohlo v důsledku vést k nevratným změnám a narušení životaschopnosti volně žijících populací této významné skupiny opylovačů.“ Dále ve stanovisku České společnosti entomologické (materiál je volně dostupný na stránkách české společnosti entomologické - <https://www.entospol.cz/prodej-cmelaku-za-ucelem-tzv-opylovaci-sluzby/>), /z kterého vychází odůvodnění rozhodnutí krajského úřadu/, je uvedeno, že: „Za normálních okolností je v přírodě dostatek přirozených opylovačů. Absence vhodných opylovačů v sadech (včetně čmeláků) je důsledkem dlouhodobě špatného hospodaření v zemědělské krajině. Z hlediska sadaření považujeme za nejdůležitější obecnou podporu výskytu velkého množství hmyzu. Jako opylovači jsou velmi efektivní rovněž samotářské včely, ale také mouchy, motýli, brouci apod. Z hlediska ochrany přírody i sadařů by podpora výskytu samotářských včel měla být tou správnou cestou. V jarním období tohoto roku probíhal mezinárodní projekt na sledování opylovačů v ovocných sadech. Dle zpracovatelů je např. v sadech ve středních Čechách vysoká druhová diverzita různých druhů včel, které stromy opylují. Pokud by byly uměle dodány kolonie čmeláků či včely medonosné, vznikne pro samotářské druhy včel konkurence, jež následně snižuje stavy původních druhů. Podle publikovaných studií je pro kvalitní opylení vhodné pestré druhové složení (přirozeně se vyskytujících) druhů hmyzu.“ Přestože cílem žádosti není dodávat a vypouštět čmeláky v sadech,

závěry uvedené v tomto stanovisku České společnosti entomologické jsou obecně použitelné všude ve volné krajině, protože vliv uměle odchovaných a vypouštěných čmeláků, či jiných opylovačů, má na volně žijící populace opylovačů stejný vliv. Česká společnost entomologická, ve výše uvedeném stanovisku, nedoporučuje povolit prodej, vysazování ani další šíření čmeláků pro opylovací služby drobným zahrádkářům a také prodej k opylování venkovních zemědělských kultur, zejména sadů. Celkově se nejedná o žádoucí aktivitu a opylení by mělo fungovat přirozeným způsobem. Důvodem je nemožná následná kontrola, a tedy ani vyhodnocení vlivu vypouštěných čmeláků.

Jelikož krajský úřad došel k závěru, že požadovanou výjimku nelze povolit, nezabýval se blíže ust. § 56 odst. 7 zákona č. 114/1992 Sb., ve kterém jsou uvedeny náležitosti obsahu rozhodnutí, avšak pouze v případě povolení požadované výjimky, čemuž v tomto případě není.

Žadatel v předložené žádosti doložil, jako podklady řízení, rozhodnutí Krajského úřadu Jihomoravského kraje a Krajského úřadu Olomouckého kraje, které chov čmeláků a v zajetí a jejich vypouštění do přírody pro zajištění opylovací služby povolují. V jádru jediným argumentem, kterým je v těchto rozhodnutích argumentováno je význam opylovačů v krajině. To samozřejmě nechce a ani nemá důvod krajský úřad zpochybňovat, nicméně musí být každému jasné, že v každém prostředí může existovat pouze určité množství živočichů jednotlivých druhů, kterým je toto prostředí schopno poskytnout vhodné podmínky k existenci. Pokud bude docházet k umělému zahušťování těchto populací, bude se to negativně projevovat na volně žijících populacích živočichů. Těmito aspekty se tyto rozhodnutí vůbec nezabývají. Avšak jak vyplývá z výše uvedeného sdělení MŽP a stanoviska České společnosti entomologické, negativní vlivy uměle vypouštěných opylovačů na volně žijící populace opylovačů existují a vypouštění uměle odchovaných opylovačů do volné krajiny není zcela žádoucí. Žádoucím je naopak zvýšit nabídku potravních zdrojů pro přirozeně se vyskytující opylovače, zvýšit množství míst vhodných k hnízdění, úkrytu apod.

Vzhledem k výše uvedenému krajský úřad zastává názor, že realizace požadované výjimky není ve veřejném zájmu, který by převažoval nad zájmy ochrany přírody a povolení souhlasu s vypouštěním zvláště chráněných živočichů do volné přírody je v kolizi s možným negativním vlivem na volně se vyskytující populace opylovačů, nejen zvláště chráněných druhů čmeláků. Z tohoto důvodu krajský úřad panu Janu Šefferovi, datum narození: 30. 7. 1963, Dobelice 87, 672 01 Dobelice (IČO: 49442902) nepovolil výjimku podle ust. § 56 odst. 1 zákona č. 114/1992 Sb., ze zákazů uvedených v ust. § 50 odst. 2 zákona č. 114/1992 Sb., škodlivě zasahovat do přirozeného vývoje zvláště chráněných živočichů druhu čmelák zemní (*Bombus*

terrestris), konkrétně přemísťovat jejich vývojová stádia a jimi užívaná sídla a neudělil souhlas podle ust. § 54 odst. 3 zákona č. 114/1992 Sb., vypouštět zvláště chráněné živočichy druhu čmelák zemní (*Bombus terrestris*) do volné přírody v obvodu územní působnosti krajského úřadu dle ust. § 77a odst. 4 zákona č. 114/1992 Sb.

Krajský úřad v předmětném řízení vycházel z následujících podkladů:

- žádost o výjimku
- rozhodnutí Krajského úřadu Olomouckého kraje č. j.: KUOK 65851/2020
- rozhodnutí Krajského úřadu Jihomoravského kraje č. j.: JMK 120865/2020
-

dále krajský úřad vycházel z následujících webových stránek:

- <https://www.entospol.cz/prodej-cmelaku-za-ucelem-tzv-opylovaci-sluzby/> - Stanovisko České společnosti entomologické k prodeji a využívání čmeláků (*Bombus* spp.) za účelem tzv. „opylovací služby
- https://www.mzp.cz/cz/vestnik_mzp_2021 - Sdělení sekce ochrany přírody a krajiny MŽP a sekce zemědělství a potravinářství MZe k využívání čmeláků zejména jako opylovačů v rámci zemědělské produkce a k postupu při vydávání povolení výjimky k jejich využití podle § 56 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny

Poučení o odvolání:

Proti tomuto rozhodnutí může účastník řízení podat ve lhůtě do 15 dní ode dne jeho oznámení odvolání k Ministerstvu životního prostředí podáním učiněným u Krajského úřadu Středočeského kraje

.....

oprávněná úřední osoba

Mgr. Pavel Sýkora

Odbor životního prostředí a zemědělství

Oddělení ochrany přírody a krajiny

Odborný referent

Dokument je podepsán elektronickým podpisem	
Podpisující:	Mgr. Pavel Sýkora
Organizace, OJ:	Odbor životního prostředí a zemědělství
Sériové č. cert.:	22350462
Vydavatel cert.:	PostSignum Qualified CA 4
Datum a čas:	23.11.2021 09:39:31
Důvod:	
Místo:	